

De verbrede rioolheffing: stijgen, status quo of dalen?

In het proces van het opstellen van het verbrede GRP (VGRP) is de bepaling van het tarief van de rioolheffing een belangrijk onderwerp dat veel bestuurlijke en politieke aandacht krijgt. Stichting Rioned verwacht dat de gemiddelde rioolheffing in Nederland jaarlijks gaat stijgen van circa 161,- euro per huishouden in 2009 met gemiddeld vijf à acht procent naar een niveau van circa 230,- euro per huishouden in 2015 (bron: www.riool.net). Ook het COELO laat in het jaarlijkse belastingoverzicht zien dat de gemiddelde rioolheffing de laatste jaren een duidelijk stijgende tendens vertoont waarbij wel een grote landelijke spreiding is waar te nemen.

Of de rioolheffing voor een zekere gemeente de komende tijd zal stijgen, gelijk kan blijven of in tegenstelling tot de geschetste tendensen kan dalen, hangt af van veel factoren die deels in cijfers deels niet in cijfers zijn uit te drukken. Enkele factoren die via cijfers kunnen worden uitgedrukt zijn:

- De kapitaallasten van in het verleden gedane rioleringsinvesteringen;
- De jaarlijks terugkerende exploitatiekosten;
- Het voorziene investeringsprogramma voor de korte en langere termijn (en de daarin gekozen gemiddelde levensduur van het rioolstelsel);
- De stand van de voorziening riolering;
- Het financiële afschrijvingsbeleid;
- De actuele hoogte van de rioolheffing.

Naast de cijfermatig uit te drukken factoren, kunnen ook minder duidelijk uit te drukken factoren worden benoemd, zoals de manier waarop een gemeente haar (nieuwe) zorgtaken in relatie tot het investeringsniveau opvat. Is dat ambitievol of juist afwachtend? Ook de wijze waarop de zorgtaken intern bij een gemeente zijn georganiseerd en de beschikbaarheid van voldoende personeel spelen een rol. Immers, wanneer er onvoldoende personeel is om de taken uitgevoerd te krijgen, blijven uitgaven achter en zal de 'voorziening riolering' bij een gelijk blijvende rioolheffing snel gaan

stijgen. De factoren afschrijvingsbeleid en investeringsniveau en de gevolgen daarvan voor de rioolheffing op korte en langere termijn worden via een fictieve middelgrote gemeente genaamd Sewage City belicht. De bevolking van Sewage City is actief van aard, wil niet dat schoon hemelwater wordt vermengd met afvalwater en herbergt veel financiële specialisten die van mening zijn

gesteld op 200,- euro. De rekenpercentages voor rente en inflatie zijn respectievelijk vijf en twee procent. Investerings die in het verleden zijn gedaan, hebben in het begin van 2010 een boekwaarde van 15 miljoen euro. Sewage City heeft een voorziening riolering ingericht waarmee sterke fluctuaties in de rioolheffing kunnen worden opgevangen. Jaarlijkse overschotten of tekorten op

Samenvatting kerngegevens	
Gemeente	Sewage City aantal aansluitingen 20.000
Rekenperiode	2010-2070 (60 jaar)
Rente	5%
Inflatie	2%
Beginstand voorziening	5.000.000 (€)
Boekwaarde oude investeringen	15.000.000 (€), verlopend naar 0 in 40 jaar
Exploitatielasten	1.500.000 (€ per jaar)
Investeringsniveau	2.300.000 (€ per jaar)
Heffing start berekening	200 (€ per aansluiting)
Kostendekkendheid	Voorziening, niet negatief, in ca. 30 jaar naar 0 afbouwen, daarna rond 0

dat lasten bij voorkeur niet naar de toekomst moeten worden doorgeschoven.

Sewage City

In het fictieve Sewage City wordt een rioolheffing geïnd over 20.000 aansluitingen. De hoogte van deze heffing is voor 2010 vast-

de exploitatie komen ten gunste of ten laste van deze voorziening. De stand van de voorziening begin 2010 is 5.000.000,- euro. De jaarlijkse exploitatiekosten voor onder andere reiniging, inspectie, kleine reparaties en personele kosten zijn constant verondersteld op een niveau van 1.500.000,- euro.

Om lange termijneffecten in de ontwikkeling van de rioolheffing goed in beeld te krijgen is de rekenperiode gesteld op 60 jaar. De resultaten van berekeningen zijn gepresenteerd zonder het effect van inflatie, ofwel in euro's van 2010.

Afschrijvingsbeleid

Volgens het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) dienen rioolbeheerders investeringen met een economisch nut, zoals voorzieningen voor afvalwater, hemelwater en grondwater te activeren. Regelmatig kiezen gemeenten een afschrijvingstermijn die overeenkomt met de verwachte technische levensduur van een rioleringsvoorziening. De afschrijvingstermijn bepaalt de jaarlijkse afschrijvings- en rentelasten van een investering. In figuur 1 is het effect van de afschrijvingstermijn op de ontwikkeling van de rioolheffing in beeld gebracht voor drie termijnen: 1, 20 en 60 jaar (linker as). Bij een afschrijvingstermijn van 1 jaar worden de investeringen in wezen 'out of pocket' gefinancierd. Tevens is in figuur 1 de rentelast ten opzichte van de totale jaarlijkse opbrengst in beeld gebracht, het zogenaamde rentebeslag (rechter as).

Investeringsniveau

Sewage City wenst het effect van het investeringsniveau voor de hemelwaterzorgplicht te onderzoeken bij een af-

voorbeeld bij inbreidings- en herstraatprojecten. Het tweede scenario sluit meer aan bij de aard van de bevolking. Naast het meeliften met kansen gaat de gemeente actief aan de slag met autonome afkoppelprojecten in de openbare

investering voor de drie zorgplichten verhoogd met circa 25% (van 1,8 mlj. naar 2,3 mlj.). Figuur 2 geeft voor Sewage City een inschatting van de gewenste stijging van de rioolheffing voor de twee investeringsniveaus.

Hoogte rioolheffing ambitievol- en afwachtend investeringsniveau

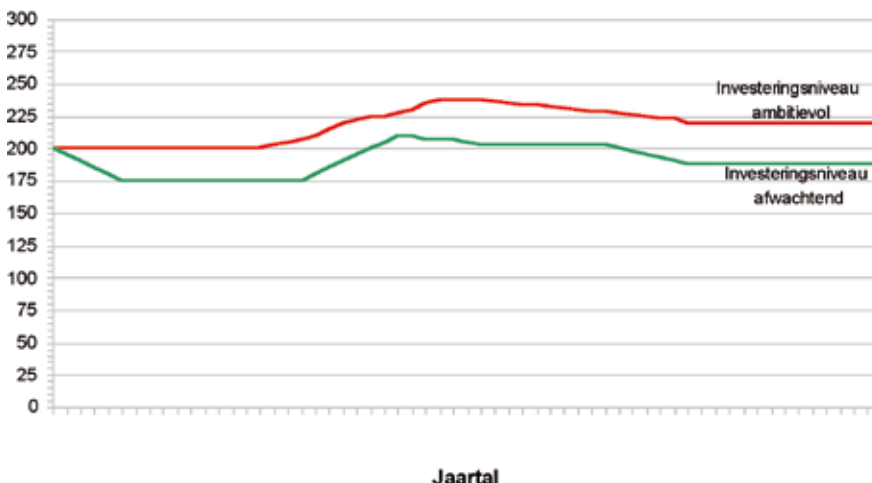

Fig 2. Inschatting voor Sewage City van gewenste stijging rioolheffing twee investeringsniveaus

Hoogte rioolheffing en % rentebeslag

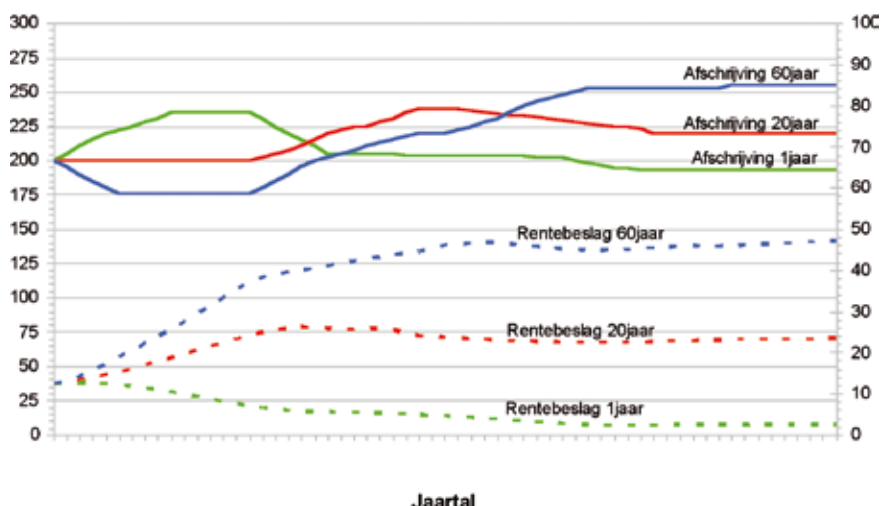

Fig 1. Effect afschrijvingstermijn op ontwikkeling rioolheffing drie termijnen in beeld gebracht

schrijvingstermijn van 20 jaar en heeft daartoe twee scenario's samengesteld. In het eerste scenario lift Sewage City mee op kansen die zich voordoen bij-

ruimte en stelt zij middelen beschikbaar om burgers te stimuleren om eigen hemelwater af te koppelen. Op basis van een inschatting is de totale jaarlijkse

Conclusie

Sewage City leert uit de voorgaande analyses dat naarmate de afschrijvingstermijnen langer worden, de boodschap naar het bestuur en politici voor de korte termijn aantrekkelijk wordt. Op langere termijn verschuift het beeld, want de burger betaalt bij een langere afschrijvingstermijn veel meer rioolheffing dan bij een kortere afschrijvingstermijn. Tevens wordt men bij langere afschrijvingstermijnen langzaam, maar zeker met aanzienlijke rentelasten geconfronteerd. Duidelijk is dat het afschrijvingsbeleid onafhankelijk van investeringsambities van grote invloed is op de rioolheffing. Ten aanzien van de hoogte van het investeringsniveau is het duidelijk dat een hoger investeringsniveau een hogere heffing met zich meebrengt. Een actievere aanpak van de hemelwaterzorgplicht leidt op langere termijn tot een rioolheffing die circa 25 tot 40 euro hoger ligt. De beleidsmedewerker riolering stelt na overleg met B&W voor het ambitieuze investeringsscenario te volgen, waarbij geadviseerd wordt het afschrijvingsbeleid aan te passen naar circa 20 jaar. Aan de raad van Sewage City de keuze...

*) Auteurs zijn werkzaam bij Royal Haskoning.